

Emne: Notat om handlemuligheder inden for rammeaftalen i forbindelse med udvidelse af tilbudsviften

2. maj 2023

Indledning

Formålet med notatet er at beskrive løsningsforslag i forhold til den syddanske rammeaftale, der kan være med til at fremme en udvidelse af den kommunale og/eller regionale kapacitet i Syddanmark. Hensigten er at kommunernes kapacitetsbehov opfyldes, og samtidig skal det være et tiltag mod at mindske placeringen i privat regi, hvor antallet af modtagere og den gennemsnitlige årspris er steget de seneste år.

Nogle af løsningsforslagene er mulige inden for den nuværende rammeaftale, mens andre kræver en ændring af den eksisterende rammeaftale.

Notatet tager udgangspunkt i den gældende rammeaftale for kommuner og region i Syddanmark samt BEK nr. 219 af 10/02/2022 Bekendtgørelse om finansiering af visse ydelser og tilbud efter lov om social service samt betaling for unges ophold i Kriminalforsorgens institutioner.

Rammeaftalen specificerer principper for styring af økonomi og kapacitet, men sætter ingen begrænsninger i samarbejder, som kan etableres på kryds og tværs af kommuner og region i Syddanmark, så længe styringsprincipperne i rammeaftalen overholdes.

Scenarier for finansiering af underskud

Opmærksomheden skal rettes i mod hvilke typer af tilbud, som etableres. Det er forbundet med opstartsomkostninger at udvikle nye tilbud, og der kan være forskellige incitamentter i spil herunder hvor lang tid det tager at starte et tilbud op. Det er også afgørende for, hvilken finansieringsmodel, der skal vælges i forhold til, om den skal have effekt i en kortere eller længere periode.

Etablering af generelle tilbud til en bredere målgruppe inden for det specialiserede socialområde vil ofte kunne løbes i gang hurtigere end et mere specialiseret tilbud til en smallere målgruppe. På den baggrund skal der i hvert enkelt tilfælde tages stilling til, hvor lang tid en underskudsdekning skal vare.

Generelt for de forskellige scenarier for underskudsdekning kan der laves et princip om, at det skal gælde, at driftsherren skal sælge mere end f.eks. 20-30% af pladserne til andre kommuner. Belliggenhedskommunen eller regionen er formelt "driftsherren" af tilbuddet.

Abonnementsordning

En abonnementsordning vil skulle fungere over en længere periode. Et underskud imødegås ved at sælge pladserne på forhånd på abonnement. Det vil sige, at uanset, hvor mange pladser den enkelte kommune anvender, så skal der betales for et bestemt antal. Fordelen er, at det sikrer stabile takster fra start, og sikrer alt andet lige, at driftsherren ikke står med et underskud fra start, som skal dækkes ind på anden vis. Endvidere har køberkommunerne altid et bestemt antal pladser til rådighed, der kan disponeres over.

Ulempen er, at der måske betales for en kapacitet, som ikke bruges i kortere eller længere tid. Det vil for nogle opleves som en uhensigtsmæssig måde at bruge penge på, så der vil kunne opstå et pres for at få udgiften stoppet. Endvidere kan det være uklart hvem der "ejer" pladsen, og som evt. kan sælge pladser, der ikke benyttes i en kortere eller længere periode. Her er det vigtigt at aftalegrundlaget er meget tydeligt således at uoverensstemmelser undgås i vidt muligt omfang.

Objektiv finansiering af underskuddet

Den objektive finansiering kendes fra bl.a. Kofoedsminde, Egely og skolen på Center for Høretab. Her deles underskuddet ud fra en på forhånd aftalt nøgle, som f.eks. indbyggertal, belægningsandel osv. der skal fordeles mellem aftaleparterne eller alle kommuner i region Syddanmark.

Fordelen er, at det sikrer stabile takster fra start, og sikrer alt andet lige, at driftsherre ikke står med et underskud, som skal dækkes ind på anden vis.

Ulempen er, at nogle kan komme til at betale for noget kapacitet, som man enten ikke kan eller vil gøre brug af. Der kan være risiko for at samarbejdet destabiliseres og mistillid opstår.

Modellen vil både kunne anvendes varigt eller midlertidigt ved opstart af nye tilbud. Modellen vil kunne anvendes for alle syddanske kommuner eller et geografisk udvalg af kommuner.

Styringsmæssige tiltag via taksten

Belægningsprocenten kan ved nystartede tilbud budgetteres lavere end tilbuddets forventede belægningsprocent ved fuld drift. Det bevirker at taksten til en start er højere end den ellers ville være, men over tid vil falde til "normalt" driftsniveau.

Fordelen er, at det er brugerne af tilbuddet, som også er med til at finansiere merudgifterne ved opstarten.

Ulempen er, at den relativt forhøjede takst i starten kan "skræmme" potentielle købere fra at benytte tilbuddet, og at der er risiko for, at opstartsperioden derved trækkes i langdrag.

En anden lignende mulighed er, at driftsherre kan afskrive driftstabet fra første driftsår over en årrække på f.eks. 3 år frem for normalt 1 år. Her udlignes underskuddet i taksten, som så vil være forhøjet, over en treårig periode, som kan være med til at dæmpe de takstmæssige udsving. Udfordringen er ligesom ovenfor, at en forhøjet takst grundet efterregulering kan medføre, at potentielle købere afstår fra at købe en plads.

Særlige vilkår for oprettelse af nye tilbud

Hvis Socialdirektørforum ønsker, at der skal oprettes et nyt tilbud f.eks. til en særlig målgruppe eller kapaciteten på eksisterende tilbud skal udvides, vil det være muligt at give driftsherren særlige vilkår, som kan understøtte driften af tilbuddet. Det kan også gælde eksisterende tilbud, der oplever særligt vanskelige driftsudfordringer.

Eksempler på særlige vilkår kan udover ovenstående scenarier være:

- Differentierede forpligtelser blandt køberkommuner afhængig af behov eller geografisk placering.
- Tiltag kan omhandle alle kommuner eller blot enkelte kommuner i region Syddanmark.

Det vil kræve godkendelse i Socialdirektørforum såfremt en driftsherre skal have mulighed for at gøre brug af ovenstående særlige vilkår bortset fra abonnementsmodellen som allerede er en mulighed i dag. Socialdirektørforum skal endvidere tage stilling til om KKR skal behandle de særlige vilkår.

Det anbefales, at de ovenstående scenarier indarbejdes i rammeaftalen, men ved anvendelse skal det godkendes af Socialdirektørforum.

Endvidere anbefales det, at alle kommuners planer for etablering af nye tilbud eller ændringer bør godkendes i Socialdirektørforum på linje med regionen. Formålet skal være at sikre en større koordinering af kapaciteten.